

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВА ПРАКТИКА ІЗ ЗООЛОГІЇ ХРЕБЕТНИХ

Навчально-методичний посібник

Харків – 2019

Рецензенти:

А. І. Божков – доктор біологічних наук, професор, зав. каф. молекулярної біології та біотехнології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Н. Ю. Полчанінова – кандидат біологічних наук, доцент каф. зоології та екології тварин біологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 17.04.2019 р.)*

Н 15 **Навчально-польова** практика із зоології хребетних : навчально-методичний посібник / сост. Т. А. Атемасова, А. С. Влащенко, Г. Л. Гончаров, О. І. Зіненко, О. В. Коршунов, В. А. Токарський, Д. А. Шабанов, Г. О. Шандиков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 196 с.

Навчально-методичний посібник складений відповідно до Робочої програми навчально-польової практики із зоології у ч. 2 «Зоологія хребетних» для II курсу біологічного факультету Харківського національного університету. Посібник розрахований на студентів 2 року навчання за ОПІ Бакалавр спеціальності «Біологія» для отримання кваліфікації «біолог».

УДК 597/599 (075.8)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019

© Атемасова Т. А., Влащенко А. С., Гончаров Г. Л., Зіненко О. І., Коршунов О. В., Токарський В. А., Шабанов Д. А., Шандиков Г. О., укл., 2019

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2019

ВСТУП

Методичний посібник складено відповідно до програми навчально-польової практики з зоології (частина 2 – зоологія хребетних тварин) студентів II курсу біологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Посібник містить фізико-географічну характеристику місця проведення практики, характеристику населення хребетних тварин основних біотопів, а також перелік літератури для самостійної роботи. Для деяких груп хребетних наведено визначальні таблиці.

Польова практика проводиться у формі регулярних екскурсій під керівництвом викладача, обробки зібраного матеріалу в лабораторії, самостійних спостережень студентів з паралельним освоєнням найпростіших методик за обраною темою і подальшою доповіддю на підсумковій конференції. Під час екскурсії ведуться польові щоденники, куди записується все, що було помічено на екскурсії (можливі замальовки, фото і відео).

За час проходження практики з зоології хребетних студенти повинні оволодіти навичками стаціонарних та польових досліджень тварин, візуального та акустичного визначення тварин в природі, визначення тварин за слідами життєдіяльності; навичками відбору матеріалу для аналізу в лабораторних умовах; навичками визначення і обробки матеріалу в лабораторних умовах, колекціювання зразків, первинними навичками таксидермії; навичками роботи з визначниками хребетних тварин і іншою зоологічною літературою.

Після закінчення практики з зоології хребетних студент повинен знати: видовий склад хребетних тварин для кожного з типів біогеоценозів; екологічні особливості окремих представників хребетних в кожному з біогеоценозів; екологічні групи хребетних тварин, притаманні тому чи іншому місцепомешканню; особливості різних біогеоценозів як середовища існування хребетних тварин і типи адаптацій хребетних до навколишнього середовища; особливості розподілу окремих представників хребетних відповідно до просторової структури кожного біогеоценозу. Усі відповіді студенти повинні ілюструвати конкретними прикладами видів, які були визначені під час проходження практики.